

Közkórház — Államosítás — Egyetem.

Irta: dr. Somogyi Szilveszter polgármester.

Szinte röstellkedve kell bocsánatot kérnem az egyetemről, hogy még mindig vannak Szegeden tisztán nem látó emberek. Enyhíti helyzetemet, hogy az egyetem művelt és okos emberek autonómiaja, akik tisztában vannak azzal, hogy ilyenek mindig voltak, vannak és lesznek.

Legyenek meggyőződve, hogy Szegeden igen kevés ilyen látni nem akaró ember van, és azonban a mi különleges bajunk, hogy ezek téveszméiket a szerkesztőség minden korrekciója nélkül el tudják helyezni lapjaink hasábjain.

A város nagy közönsége és a környékbeli lakosság is soha el nem muló hálával viseltetik az egyetem iránt, annak páratlanul jól működő klinikái és egyéb intézményei iránt, melyekben sok súlyos beteg nyerte vissza egészségét és vele együtt boldogságát. Hálások a szülők, akik gyermekeiket tovább taníttathatják ebben a rettentően drága világban, csak azért, mert az egyetem helyben van. Hálás az igazán művelt szegedi társadalom, melybe a tudós tanári kar mindig jobban belekapcsolódik a Mikes Irodalmi Társaság és különböző előadások útján nagy lelki gyönyörűséget szerez. Hálás a szegények osztálya, mely díjtalanul jut elsőrangú gyógyításhoz.

Engedjék meg, hogy én utasítsam vissza azokat a légből kapott vádakát, mintha az egyetem pusztán klinikai célból akarná elvenni a mi közkórházunkat.

És most Szeged város közönségét felvilágosítom ebben a kérdésben.

A közkórház államosításának (és nem egyetemi klinikává való tételének) eszméje a m. kir. kormánytól ered és eddig semmi más nem történt, minthogy nálam tudakozódtak, hogy volna-e ennek akadálya. Én ismerem Szeged város közönségének érdekeit és gondolkodását és azt mondtam: örömmel fogadjuk az államosítást, de két kikötésünk van:

1. A közkórház közkórházi jellege óvassék meg. Ez annyit jelent, hogy úgy mint eddig, minden szegedi kórházi ápolásra szoruló beteg ott ápolást és elhelyezést nyerjen, ha férőhely van.

2. A mostani igazgató-őorvos maradjon meg továbbra is a kórház élén, mert hálával viseltünk iránta, aki ez intézményt magas színvonalra emelte. A többi orvos a szervezett személyzet elhelyezéséről, ha az állam azt nem venné át, magunk gondoskodunk.

Kérdék-e hát az államosítás? Mondhatom, hogy mindig egyik legfőbb vágya volt a város közönségének. Emlékeztetik rá mindenki, hogy soha annyi ócsárlást és piszkot nem szórtak intézményre, mint éppen a mi kórházunkra. Nos most itt az alkalom, hogy az állam ezt a kórházat felemelje. Hiszen ez szerencse egy városra, amely után két kézzel kap mindenki.

A kórházra eddig — nem panaszképpen mondom — de mindig ráfizettünk. Most is sok súlyos millióval tartozik a város főpénztárának, mely milliók egyéb szintén fontos közérdektől (utak kövezése, tisztántartása, világítása, kövezetek jókarban tartása, iskolák stb.) vonattak el. A városnak egyéb közcéljai megvalósítására maradna tehát meg, amit ma kórházi deficitre költ. Ezt a deficitet jövőben az állam vállalná magára.

Tenyéren fekvő igazság, hogy ha egy szegényebb közületől egy gazdagabb vesz át egy intézményt, azt jobban felvirágoztatja. Nagyobb anyagi ereje lévén, modernebb eszközökkel és anyagokkal tölti meg.

A szintén állami egyetemmel sokkal közvetlenebbül érintkezik a belegeknek nem lesz az kárára, ha egyetemi professzor is megvizsgálja őket.

Miután én minden hozzám fordulónak ezt a helyes információt adtam, tendenciózus beállításnak kell nyilvánítanom azt az állítást, mintha az állami kórház nem venné fel a szegedi betegeket, csak azokat, akik klinikai célokra alkalmasak. Ha a közkórházi jelleg megóvása nem biztosítható, mi sem adnánk azt át. Ha Debrecen ezt annak idején nem kötötte ki, arról mi nem tehetünk.

Készséggel adtunk helyet a Szeged hasábjain Somogyi Szilveszter doktor polgármester cikkének, az audiatur et altera pars elv alapján, ha

mindjárt nem is értünk egyet annak egyes passzusaiival és gondolatmenetével, de szükségnek tartjuk — anélkül, hogy elébe vágnánk a vasárnapi számunkban megjelenő részletes és terjedelmesebb válasznak — néhány szó kommentárt fűzni a cikkhez.

Elsősorban határozottan tiltakoznunk kell az ellen a beállítás ellen, mintha a Szeged cikkében az egyetem ellen foglalt volna állást. Qui bene distinguat bene docet, mondja a latin és talán nem ártana itt sem pontosan és szabatosan leszögeznünk, hogy a szegedi egyetem ellen mi nem foglaltunk állást soha, már csak azért sem, mert tökéletesen tisztában vagyunk annak jelentőségével és értékével. Mi mai cikkünkben a városi közkórház egyetemessítése ellen foglaltunk állást különböző indokok alapján, melyeket talán felesleges ismételnünk.

Mindenestre szép és nemes dolog, hogy a polgármester nem feledkezik meg arról a háláról, amellyel annak az egyetemnek tartozik, amelyik disz doktorává avatta, helyénvaló is lenne az az erélyes fellépés, amivel első két passzusában az egyetem védelmére siet „a még mindig tisztán nem látó emberek” ellen — amit alkalmasint nekünk akart adresszálni Somogyi Szilveszter doktor, ami azonban, úgy hisszük, mégsem illet meg —, de úgy érezzük, hogy Don Quijote-i szélmalomharcra kél ezzel, hiszen nem szorul a szegedi egyetem védelemre, egyszerűen azért nem, mert azt senki sem támadta.

Lefoglalják a kisiparosok műhelyeit.

(A Szeged tudósítójától.) Az április végén nyilvánosságra került és május elsején érvénybe lépett legújabb lakásrendelet már az első percekben nagy izgalmat okozott igazságtalanságainak láncolatával nemcsak a lakásbérletkérők, hanem a háztulajdonosok körében is. Azóta alig múlt el öt hét, de az igazságtalanságok mindinkább jelentkeznek a rendelet végrehajtásánál, amikor is leggyakrabban az amúgy is sok nehézséggel küzdő kisexisztenciákat sújta. Most ismét egy olyan típusú példái akadtak az igazságtalanságoknak, amely nyilvánvalóvá teszi a rendelet használhatatlanságát.

Három szegedi kisiparos műhelyét foglalta le a lakáshivatal, olyan iparosok műhelyeit, akik lakásukon keresik meg mesterségükkel mindennapi kenyerüket.

A legújabb lakásrendelet ugyanis 20 paragrafusának második pontjában (a paragrafus az „Igénybevehető helyiségek”-ről szól) kimondja, hogy igénybevehető „az eredetileg lakás céljaira épült olyan bérelt helyiségek, melyeket jelenleg iroda, üzlet, raktár, tánciskola, mulatóhely stb. céljaira használnak, ide nem értve az ügyvédek, közjegyzők, mérnökök, orvosok és más oly hivatást űzőknek élethivatásuk vagy foglalkozásuk folytatásához szükséges iroda-, rendelő-, vagy munkahelyiségeit, akik élethivatásukat, vagy foglalkozásukat rendszerint ilyen helyiségekben folytatják, valamint az ipartestületek és az ipartörvény alapján működő ipartársulatok (kereskedelmi társulatok) helyiségeit; stb. Az igénybevétel elrendelése esetében a helyiség kiürítésére a méltányosságnak megfelelő határidőt kell kitűzni”.

Ez a paragrafus elsősorban sújta és existenciájukban támadja meg azokat a kisiparosokat, akiket a mostoha körülmények arra kényszerítenek, hogy lakásukon rendezzék be műhelyeiket. Ezek a kisiparosok, elsősorban férfiszabók és cipészek, képtelenek üzlethelyiséget tartani, mivel csak úgy rentábilis iparuk, ha az üzemi kiadásukat a minimumra redukálják.

A lakásrendelet megjelenése után Szegeden is összeírták ezeket a lakásukon dolgozó iparosokat és ma az a helyzet, hogy két kisiparos és egy kereskedő existenciáját veszélyezteti a lakáshivatal lefoglaló intézkedése. Nyáry Sándor szabómester, akinek Csongrádi-sugarút 21. számú házban lévő lakásán van műhelye, lefoglalták azt a helyiséget, ahol évek óta végezte munkáját. Piskolty Károly szabótól két szobát vettek el ugyancsak a lakásrendelet 20. §-a értelmében, úgy hogy összesen egyetlen egy szobát hagytak meg számára. Felűnő és kiűző eset a Hirschl-testvérek céggel történt igazságtalanság is. A cégnek negyedszázad óta van fűszer- és csemegekereskedése a Tisza Lajos-körút és

Erőteljesen és határozottan vissza kell utasítanunk a polgármester urnak azon, talán kissé túlmerész állítását, hogy a Szeged egyesek „téveszméit” minden korrekció nélkül leadná. Nem tudjuk, honnan meríti Somogyi Szilveszter doktor a példát erre, mi csak azt tudjuk, hogy a Szeged-ben — ha külön nem jelezzük — csak olyan cikkeket látnak napvilágot, amelyek a lap véleményét fejezik ki, így pontosan és szabatosan az a véleményünk a közkórház ügyében, amit ma megírtunk. A Szeged-et — mint minden más lapot is — tudvalevőleg egy felelős szerkesztő jegyzi, aki valóban vállalja is a felelősséget azért, ami lapjában megjelenik.

Nem óhajtottunk ma hosszasan polemizálni Somogyi Szilveszter doktor cikkével, csak éppen egy kérdést szeretnénk felvetni, melyre a polgármester ur fölöttébb gondosan kerüli a választ, diplomatikusan és sokféleképpen magyarázható nyilatkozatában. Igaz-e, hogy ő a közkórházat az egyetem céljaira akarja-e átengedni, vagy sem? Az államosítás ellen sem a Szeged-nek, sem senki másnak, tudunkkal nincsen ellenvetése, sőt azt találjuk a kétségtelenül a legjobb megoldásnak, csak éppen az ellen az államosítási forma ellen tiltakozunk, amit úgy látszik Somogyi Szilveszter doktor a magdévát tett, hogy az egyetemet kapja meg a város egyetlen kórházát és az így államosítottassék.

Még egyszer kérjük a polgármestert, valjón nyíltan és őszintén színt és nyilatkozzék félreérthetetlenül terveiről és szándékairól.

A Szerkesztő.

Dugonics-tér sarkán. Mivel a csemegék közé lehetetlen bevinni a petróleumot és szódát, közvetlen a nyílt üzlet mellett van a raktárak, ahol negyedszázad óta kényszerűség miatt tartják a fűszerüzlet durvább cikkei. Ezt a helyiséget most a lakáshivatal — hivatkozva a lakásrendeletre — lefoglalta.

Értesülésünk szerint az iparosok megélhetését alapjában megáztató intézkedések ügyében a közeli napokban a Kereskedelmi és Iparkamara elnökének vezetésével küldöttség fogja felkeresni dr. Aigner Károly főispánt, hogy tőle orvoslást kérjen az említett igazságtalanságok ügyében.

A Szeged munkatársa egyébként felkereste ebben az ügyben dr. Pálffy József ipartestületi titkárt, aki a következőket mondotta:

— Az előfordult esetek sajnálatosan mutatják a lakásrendelet sok hibáját. Az illető iparosok megélhetését teszik tönkre ezek az intézkedések, a melyek miatt a főispán urnát fogunk eljárni, hogy akadályozza meg ezeket a lehetlenségeket.

— A helyzet az, hogy a kisiparosok, kis szabók és cipészek nem képesek külön lakást tartani. A megjelent rendelet ugyan megengedi a „lefoglalásokat”, azonban ezek a való élettel összeegyeztethetetlenek. Valami módot kell találni, hogy legalább részben kiegyenlítődjenek a való élet és a rendelet egyenlenségei. A rendelet idevonatkozó pontja nem előnyös a házigazdák szempontjából sem, hiszen az üzlethelyiségekre egészen más bért szabhatnak meg, mint a kimondott lakásokra. Már pedig a lefoglalások teljesen a „lakás” jellegét adják a bérelt helyiségeknek, ahol pedig dolgoznak is.

— A rendelet szó szerinti értelmezésével nem hihető, hogy lakások fognak felszabadulni, mert hiszen ezek az iparosok csupán kényszerűségből húzódtak össze. Teljes hitemmel hiszem, hogy az utolsó három esetben a főispán méltányolni fogja az iparosok és kereskedők megélhetési lehetőségét.

— Féléves vasuti bérletjegyek. Az államvasutak összes vonalaira, a gyorsvonatokra is érvényes bérletjegyeket bocsát ki naptári félévi időtartamra, melyek I. osztályra 400.000, II. 257.000, és III. osztályra 150.000 koronába kerülnek. A bérletjegy tulajdonosok az 1000 koronás kincstári illetéket kívül óvadékot is kell, hogy letegyenek a jegyek váltásakor. A nagyobb állomásokon: Budapest, Szeged, Székesfehérvár stb. 60 km. körzetben egy naptári hónapra érvényes havi bérletjegyeket adnak ki, amelyek a rendes jegynél 68 százalékkal olcsóbbak. Ezt a jegytypust bárki igénybe veheti. A köztisztviselők és családtagjaik részére az arcképes igazolvány alapján ugyanabban a viszonylatban 84 százalékkal olcsóbb a havi bérletjegy. E bérletjegyet azok a tisztviselők is megkapják, akikről az arcképes igazolványt február végétől megvonták.